

הדף היומי בבלי: מסכת בבא בתרא דף ק"ט
הדף היומי בהלכה: סימן רי"ח מתחילת הסימן עד סעיף ד'
המוסר היומי: שם עולם פרק י"א 'ואיתא שם' עד 'והנה באמת'

לוח
לימוד
יומי

שמיעת מוזיקה ושירה בפה בספירת העומר

והאם ניתן לברך על ספירת העומר כשאינו יודע את מספר היום?

מנהג כל ישראל שלא לשמוע מוזיקה בימי ספירת העומר, בימים בהם נוהגים את מנהגי האבלות על פטירת תלמידי רבי עקיבא. מקור המנהג הוא בדברי האחרונים שכתבו כי אסור לערוך ריקודים ומחולות [- כלומר, הן ריקוד יחיד, והן מעגל של רבים] בימים אלה; על כך כתבו הפוסקים שנגינה בכלי־זמר או שמיעת הנגינה הן בכלל האיסור, ובזמננו הוסיפו הפוסקים וכתבו כי שמיעת מוזיקה מתוך הקלטה אף היא בכלל האיסור.

ולענין שירה בפה המעוררת לריקוד, נחלקו פוסקי זמננו אם היא בכלל האיסור, אך לכל הדעות אין איסור בשירה בפה שאינה מעוררת לריקוד. כמו כן, נחלקו הפוסקים לענין שמיעת שירה בפה מתוך הקלטה, ללא ליווי כלי־זמר, אם דינה כשמיעת נגינה בכלי. ויש שהקל בשמיעת פרקי חזנות וכדומה, מחמת שאינם מעוררים לריקוד, אך אף לדעתו אין להתיר זאת אלא בעת הצורך.

האם ניתן לברך על ספירת העומר כשאינו יודע את מספר היום?

במשנה ברורה כתב שלכתחילה יש לדעת בשעת הברכה על ספירת העומר את מספר היום בעומר, אולם מי שאינו יודע את מספר היום ומברך על דעת שישמענו מחברו לאחר סיום הברכה - יוצא ידי חובתו. ומי שאינו יודע את מספר היום ואין לו אפשרות לברר זאת, אולם באפשרותו לספור כמה מספרים מספק, כשאחד מהם הוא בודאי מספר היום הנוכחי - לדעת האבני נזר והשערי יושר אין תועלת בספירה כזו, אולם לדעת הדבר אברהם עליו לספור ספירה זו ללא ברכה, וכן כתב באור לציון, והוסיף שאף יוכל להמשיך ולספור בימים הבאים עם ברכה. ובמנחת יצחק כתב שלכתחילה אין לספור על־פי השערה, אולם בדיעבד, אם התברר לו שספר כהוגן, יצא ידי חובתו.

היתכן כי העומד בשערי ירושלים העתיקה נכנס לספק חיוב ברכה?

הרואה מקום שנעשה בו נס הצלה לכל ישראל, או לרובם, כגון מקום המעבר בקריעת ים סוף, מקום המעבר בנהר הירדן בימי יהושע, או האבנים שהומטרו מהשמים במורד בית חורון על מלכי האמורי בבואם להלחם ביהושע - מברך "שעשה נסים לאבותינו במקום הזה". ואינו צריך לפרט את הנס שעליו מברך. ויש שכתבו שצריך שיהיה קשר בין עצם המקום לנס, וכגון שרואה את הים שהוא עצמו נבקע, או שיהיה ניכר בו הנס, וכגון שרואה את האבנים שנפלו מן השמים; אבל מקום שלא ניכר בו הנס, ואין קשר בין עצם המקום לנס - וכגון שעומד בשערי ירושלים שבה נעשה נס מפלת סנחריב - אינו מברך; ויש אומרים שמברך. והמשנה ברורה מסיים ב'צריך עיון'; ולדבריו, העומד בשערי ירושלים העתיקה, נכנס לספק חיוב ברכה. [שו"ע א-ב, משנ"ב א, ב, ד וז, שעה"צ א, וביה"ל ד"ה כגון, וד"ה מברך; ביאורים ומוספים דרשו, 2; וראה שם, 3]

הרואה מקום שנעשה בו נס מבעד לחלון המטוס – האם מברך 'שעשה נסים'?

ברכת 'שעשה נסים' הנ"ל - יש שנראה מדבריהם שאין לברכה אלא בתוך ארבע אמות (1.92-2.31 מטרים, לשיטות השונות) למקום הנס, שהרי אומר "במקום הזה"; ויש שנראה מדבריהם שאף אם רואהו מרחוק מברך. ואין לברך אלא בראיית המקום המדויק שבו נעשה הנס, דהיינו שאין לברך בעת ראיית ים סוף או נהר הירדן, וכדומה, ללא ידיעת המקום המדויק שבו נעשה הנס. ואם המיקום המדויק אינו ידוע לו, אך רואה את כל השטח האפשרי, וכגון שרואה את ים סוף כולו מחלון מטוס - נחלקו הפוסקים אם מברך; ולדעה הנ"ל שצריך לעמוד בתוך ארבע אמות למקום הנס, בודאי אינו מברך באופן זה. ויש מהראשונים שכתב שאף כשאינו רואה את המקום המדויק, אם רואה חלק מים סוף או מנהר הירדן, וכדומה - צריך לשבח ולהודות לה' על הנס, ללא ברכה. [ביה"ל ד"ה כגון; ביאורים ומוספים דרשו, 1]

מדוע בחלק מברכות הראייה מברכים רק פעם בשלושים יום?

מי שראה מקום שנעשו בו נסים לישראל וברך 'שעשה נסים', לא ישוב ויברך פעם נוספת בעת ראיית המקום אלא לאחר חלוף שלושים יום בנוסף על היום שראה בפעם הראשונה ועל היום שרואה בפעם השניה. ובתוך זמן זה אסור לברך. ושונה הדבר מברכות הנהנין וכיוצא בהן, שבהן יש הנאה מחודשת ודבר מחודש שמברך עליו בכל פעם, אבל בראיית מקום הנס לא מתחדש מאומה, ולכן יש להמתין שלושים יום, שאז נחשבת הראייה כראייה חדשה, כיון ששלושים יום הם תקופה של חידוש, כהתחדשות הלבנה מדי חודש, (ולכן מכונה קבוצה של שלושים יום בממוצע - 'חודש'). כמו כן, אין לברך אלא בעודו רואה את המקום; ויש שכתבו שראוי לברך גם 'בתוך כדי דיבור' לראייתו. ואם לא בָּרַךְ, ושב ורואה את המקום בתוך שלושים יום, יתכן שאין לברך, שהרי כבר ראהו קודם לכן. [שו"ע ג, משנ"ב יא-יג, וביה"ל ד"ה במקום; ביאורים ומוספים דרשו, 4 ו-8; וראה שם, 7]

אתמול למדנו

- אסור להריח ריח של בשמים המוקטרים לעבודה זרה. יש אומרים שאיסור זה כלול באיסור דאורייתא של "ולא ידבק בידך מאומה מן החרם". ויש אומרים שהאיסור דרבנן.
- גויים עובדי עבודה זרה המסבים יחד לאכילה ושתייה, ומקטירים בשמים - אסור להריחם, כיון שמן הסתם כוונתם לשם עבודה זרה.
- המריח תערובת של כמה בשמים שברכותיהם שונות, מברך 'מיני בשמים'. ואף אם רוב התערובת הוא מעצי בשמים, או עשבי בשמים, אין מברכים 'עצי בשמים' או 'עשבי בשמים'.

מחר נלמד

- האם ניתן לברך 'הגומל' על נס שנעשה לאחר?
- באיזה מקרה אין לברך 'הגומל' בשעת קריאת התורה?
- ההבדל בין בני ספרד לבני אשכנז בענין ברכת 'הגומל'?